

La poesia com a ressonador en Katherine Mansfield

Verónica Pérez Lloret

Dissertar sobre una antologia no és en absolut senzill i menys encara si és la d'una autora com Katherine Mansfield. Això pot significar donar una lectura preferent, una que fa un pas endavant envers el tot el que l'autora va posar sobre la taula.

Darrerament, pense molt en la poesia i com ens hem quedat per al gran públic com el gènere del final explicat. No perquè nosaltres, els poetes, el proporcionem, sinó perquè estem davant un públic que no contempla fàcilment la poesia, que no la considera, simplement perquè diu que no l'entén. El públic té la culpa? Farà uns dies, vaig llegir un post on Teresa Pascual deia "Em preocupa l'afirmació de què la poesia en general no s'entén. Què volem dir quan li exigim intel·ligibilitat?" I és ací on es troba el moll de l'os. La poesia no està escrita exclusivament perquè les lectures s'entenguen fil per randa. No és únicament un mecanisme on tot té una funcionalitat de la mateixa manera que el motor d'un cotxe. No és una papallona dessecada i sostinguda per agulles, és una voluntat de transmissió, d'una trobada, i aquesta no passa sempre per l'enteniment. De fet, Cristina Peri Rossi, en la mateixa línia diu "La poesia és una percepció, un estat d'ànim. No es troba als objectes en si; es troba a la projecció que fem de la manera nostrada de sentir i de mirar un objecte, persona o situació". La poesia tracta de somoure alguna cosa, ens genere rèplica, rebuig o evitació, però sobretot és una manera de mirar. Que serà o no compartida per les lectures posteriors.

Katherine Mansfield (Nova Zelanda, 1888 - França, 1923) no té uns poemes que el gran públic no entendria, però sí que lliga una sèrie d'elements molts clars a la seua obra, els menciona, els conjura. Essencialment i cronològica s'adscriu al modernisme i a les malifetes que el grup de Bloomsbury va escometre. Formaven part d'una elit social i així es relacionaven amb el món. Però Mansfield va néixer a Nova Zelanda i la visió del món i la de la Natura és substancialment diferent que la dels seus col·legues escriptors.

M'he preguntat molt si dir la paraula malaltia travessa la mirada envers la seua poesia. De fet, ella és més coneguda per a l'entenedor Gran Públic pels seus *Contes*, publicats

en català el 2018 a *Proa* i els *Diaris* a *l'Avenç* al mateix any, i en un altre llibre anomenat *La vida de la vida* (Angle editorial). De fet, el corrent als nostres dies seria eixa no amagar la tuberculosi, sinó escriure a partir d'ella: "Abans que la bèstia no toque en ferm, puc, estar morta i anar-me'n a l'infern", escriurà en un dels seus poemes.

L'antologia *Salvatge i Freda* (2024), publicada a *La Breu Edicions* i traduïda amb molta cura per Marcel Riera, ens lliura unes imatges bellíssimes i també d'altres dures. El volum tracta de reflectir tota una vida d'escriptura, des d'una adolescència ingènua fins als darrers moments en què hi ha la realitat de la dependència i la sotsobra de l'estabilitat mental i la disputa de la vitalitat.

El modernisme, amb la descripció que efectua de la bellesa, amb un rerefons decadent, fixa la mirada a la Natura i els seus elements. La raó és que és en ella on la jove Mansfield situa l'eco del seu Déu personal. Eixa espiritualitat la deixava fer lliga de les maneres més variades amb el grup de Bloomsbury, però també l'arrancava del Món a 34 anys. És per això que aquesta visió natural i catòlica canvia al llarg dels seus versos.

Inclús amb els referents més propers, la poesia de Katherine Mansfield ve a sonar dins la capseta musical, dotant d'amplitud i matisos el tapís brodat exquisidament que compon el modernisme. La seua poesia, que parla de la natura i de la intimitat, des d'una domesticitat de conte amb el seu revers trist, que conserva alguna cosa de gàbia d'or.

A més, com més sobrevé la malaltia, l'angoixa de la Mansfield és més insuflada als poemes. Així, la domesticitat burgesa, l'indret preciós i lluent al món que parla d'allà fora, suposa el lloc de seguretat, la llar des d'on fer i ser o no vist. Però per crear universos com els de la Katherine Mansfield, cal tindre un racó interior, des d'on fer un esguard a tot un cosmos.

Jo me l'imagino escrivint baix una llàntia decorada amb libèl·lules articulades i plenes de colors fantàstics com rosat, morat i daurat, des d'on es deixa passar la llum a través del vidre i la forja. A un racó el secreter, a l'altre, un llit amb motius àrabs o orientalistes. Això en moments de bona salut, perquè a mesura que anava experimentant més patiments, l'escriptura de la poesia declina a favor dels contes. I és que el 1916 marca una fita a l'antologia després de tres anys sense registres. La poesia marca un moment

de davallada al seu ànim. Les hores es viuen amb impaciència i aquest pols amb el rellotge marcarà la seua existència. Un any després, l'autora serà diagnosticada de tuberculosi. Així i tot, potser degut a això, la poesia es concentra, i desenvolupa al màxim la seua veu poètica quan escriu. La fragància esdevé essència i cor dels poemes, amb notes característiques. A més a més, el seu estat de salut l'obligarà a viatjar arreu de diferents països, poblacions i, sobretot, cambres per tal de sentir-se millor. Així diu: "Sembla que em passi mitja vida arribant a hotels estranys / i demanant si me'n puc anar de seguida al llit / I li faria reomplir la meua bossa d'aigua calenta?".

Aquesta frustració la veiem també en "Per a Anne Estelle Rice" on diu de manera sarcàstica: "D'aleshores ençà / [...] al llit he reposat / sempre amb mal de cap / i una tassetta de te. / Injeccions, chère / al meu derrière, / al teixit muscular, quin greu, / amb una agulla del gruix / d'un cartutx... Així, com puc creure en Déu?". En aquesta línia, veiem com la seua fe o confiança en Déu trontolla a causa de la seua situació vital, i en compte d'interrogar, utilitza la retransmissió en "Versos escrits en un llit alié": "Pare Nostre Totpoderós, que des de dalt el Cel dones Conhort / i has concedit a les teves criatures uns Pulmons, un Fetge i un Cor [...] / que la teua oïda Omnipotent ignori els meus comentaris sobre els Pulmons".

A més a més, en parlar de qüestions transcendents i al voltant de la mort, sorgeix la invocació del germà mort, quasi sempre conjurant-lo en imatges d'infantesa i fardes de nostàlgia. Així, podem llegir el símbol del rierol a la manera tradicional, vehiculant el pas del temps i inclús premonició del final de l'autora anys després: "A prop del recordat rierol / el meu germà espera que jo arribi amb baies a les mans. / Aquest és el meu cos, germana, agafa-les i menja."

Aquesta qüestió de la malaltia incapacitant posarà a Mansfield en una posició d'observadora involuntària, on detallarà les escenes humanes com festes, celebracions i festejos als elements naturals i entre les persones, com al poema "Picnic", on detalla com una escena del regne animal una trobada entre dones: "aleshores ella es va alçar i va posar les cames en un bassiol / pensant en el color de la carn sota l'aigua / i va entrar arrossegant-se en una gruta fosca". També veiem aquesta mena d'observació en "El món és preciós aquesta nit", on parla d'una felicitat de què ella se sent exclosa.

Realment, tot i el que la literatura ha escrit sobre l'autora on la reflecteixen com a enutjosa, irascible, perfeccionista i presa de l'enveja, és a la poesia on trobem la seua sentimentalitat més essencial, la més vertadera i connectada. Trobem en la manera en la qual ella mira la seua vulnerabilitat i la deixa ser.

Però on ella excel·leix és en les imatges més lligades a la descripció de les meravelles de la natura, avançada a l'inici de l'article. On dominen les flors, els arbres, els fruits i, per damunt de totes les coses, els ocells, símbols de conducta humana i tots ells d'identificació primerenca de Mansfield. Ella projecta als entorns i elements silvestres tot l'espectre d'emocions humanes: per un costat veiem les fílies a versos com: "Oh, crec que el sol li deixarà les seves ales enormes / i que el riu volarà fins al mar amb els ocells bojament enamorats". També el costat pervers de les relacions humanes com a "la cançó de les flors de la camèlia" on diu: "les flors de l'arbust de la camèlia / són encara més blanques que la neu. / Em podria submergir dins teu, / estimar-me a mi mateixa en l'abraçada".

També veiem com es vincula a elements que per la seua essència els fan singulars: "ara soc una planta, una herbota / que es vincla i es granxa / en una cornisa rocosa / i ara soc una alta herba marró / que oscil·la com les flames / soc un jonc / una gastada conquilla que canta / sempre la mateixa cançó".

Però, per sobre totes les coses, ella vincula la seua poesia amb la bellesa, amb les coses lluents i fantàstiques, la musicalitat, el ritme i els éssers màgics: "En una somniada cova opalina vaig trobar una fada, / les seves ales eren més fràgils que els pètals de les flors, / més fràgils que els flocs de la neu". Però com "no podem tindre coses boniques", "Primer es va tornar un borrisol, / després un clap de sol, / després no res... / La meua somniada cova opalina ara és buida". Perquè Katherine Mansfield tampoc no va saber esbrinar mai a través de la poesia si estimava més la substància o l'ombra.